

BOSHLANG'ICH SINFLARDA TA'LIM TARBIYANING O'RNI

Mirzabekova Sanobar Amanyo'lovna

Jizzax viloyati, Forish tumani 16-maktab

boshlang'ich sinf o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17949933>

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinfda ta'lim-tarbiyaning ahamiyati, uning o'quvchilarning shaxs sifatida shakllanishidagi o'rni tahlil qilinadi. Boshlang'ich ta'lim-bu bola tafakkurining shakllanishi, axloqiy-me'yorlar va ijtimoiy ko'nikmalarning rivojlanishida poydevor vazifasini bajaradi. Shuning uchun bu bosqichda o'qituvchining metodik yondashuvi, ota-ona va maktab hamkorligi muhim rol o'ynaydi. Maqolada zamonaviy ta'lim texnologiyalari va tarbiyaviy usullar orqali bolalarning ijodiy, ijtimoiy va axloqiy jihatdan kamol topish yo'llari ko'rib chiqiladi.

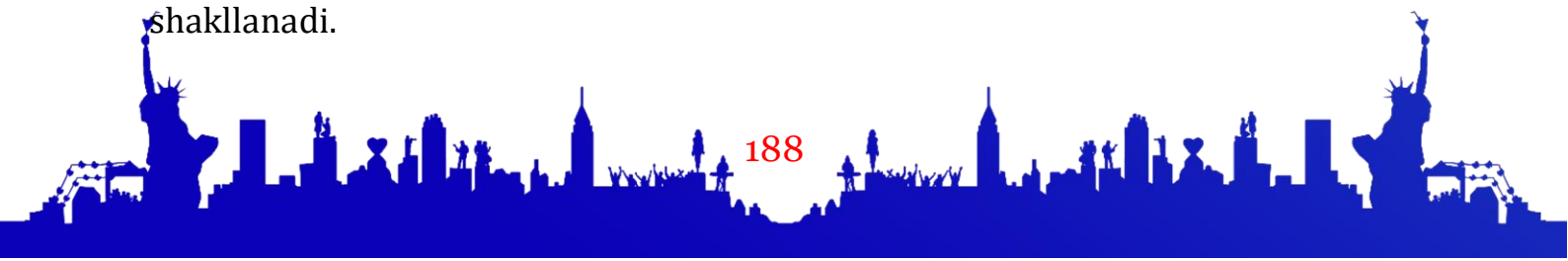
Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, tarbiya, metodika, bolalar rivoji, axloqiy qadriyatlar, o'qituvchi roli, ta'lim texnologiyalari.

Boshlang'ich ta'lim – inson hayotidagi eng muhim bosqichlardan biri bo'lib, bu davrda bola shaxsining poydevori yaratiladi. Aynan shu bosqichda o'quvchilarda bilimga qiziqish, ijtimoiy muhitga moslashish, axloqiy fazilatlar shakllanadi. Ta'lim va tarbiya bir-birini to'ldiruvchi, ajralmas tushunchalardir. Boshlang'ich maktab yoshi – bolaning nafaqat intellektual, balki axloqiy va ijtimoiy rivojlanishi uchun ham eng sezgir davr hisoblanadi. Shu sababli bu davrda sifatli ta'lim bilan bir qatorda, puxta tarbiyaviy ishlar olib borilishi zarur.

Boshlang'ich sinflarda ta'lim va tarbiya bolalar shaxsining shakllanishida muhim o'rin tutadi. Bu davrda bola yangi muhitga moslashadi, maktab hayotining qoidalari bilan tanishadi, o'z-o'zini anglay boshlaydi. Shu sababli ta'lim mazmuni bilan bir qatorda tarbiya uslublari ham puxta ishlab chiqilishi zarur.

Ta'lim va tarbiya uyg'unligi: Boshlang'ich sinflarda dars jarayoni faqat bilim berish emas, balki axloqiy tarbiya berish vositasi sifatida ham xizmat qiladi. Har bir mavzu hayotiy misollar orqali tushuntirilganda, bolalarda ijobiy fazilatlar: mehnatsevarlik, halollik, do'stlik, va vatanparvarlik tuyg'ulari shakllanadi. Dars mazmuniga milliy qadriyatlar, madaniyat, oila haqida tushunchalar kiritilishi bu jarayonni yanada kuchaytiradi.

Tarbiyaviy faoliyat shakllari: Boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari tarbiyaviy ishlar – ertak aytish, sahnalashtirish, viktorinalar, rolli o'yinlar, ekskursiyalar orqali bolalarning dunyoqarashi kengayadi. O'quvchilarda ijodiy fikrlash, muloqot qobiliyati, o'z fikrini erkin bayon qilish ko'nikmalari shakllanadi.

O'qituvchi shaxsi va namunasi: O'quvchilar o'qituvchini nafaqat bilim manbai, balki hayotdagi eng ishonchli inson sifatida ko'radilar. Shu sababli boshlang'ich sinf o'qituvchisi o'z shaxsiy namunasi, xulq-atvori, so'zlari bilan har bir bolaga ijobiy ta'sir ko'rsatishi kerak. O'qituvchining mehribon, sabrli, halol va odil bo'lishi bolalarda ishonch uyg'otadi va tarbiyaviy samaradorlikni oshiradi.

Oila va jamoatchilik bilan hamkorlik: Ta'lim-tarbiyada oila bilan hamkorlik asosiy o'rinda turadi. Ota-onalar bilan individual suhbatlar, ota-onalar yig'inlari, ochiq darslar orqali o'quvchining ijtimoiy-psixologik holati o'rganiladi va unga mos yondashuv belgilanadi. Shuningdek, mahalla va jamoatchilik vakillarini jalb etgan holda vatanparvarlik, ekologiya, sog'lom turmush tarzi mavzularida tadbirlar o'tkazish mumkin.

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv: Zamonaviy ta'limda har bir o'quvchining qobiliyatini hisobga olgan holda individual yondashuv muhim hisoblanadi. Bola faolligi, qiziqishlari, ehtiyojlari va psixologik holatiga mos metodlar tanlanadi. Bu orqali bolaning o'ziga bo'lgan ishonchi, mustaqil fikrlash layoqati oshadi.

Boshlang'ich ta'lim – inson hayotidagi eng muhim bosqichlardan biri bo'lib, bu davrda bola shaxsining poydevori yaratiladi. Aynan shu bosqichda o'quvchilarda bilimga qiziqish, ijtimoiy muhitga moslashish, axloqiy fazilatlar shakllanadi. Ta'lim va tarbiya bir-birini to'ldiruvchi, ajralmas tushunchalardir. Boshlang'ich maktab yoshi – bolaning nafaqat intellektual, balki axloqiy va ijtimoiy rivojlanishi uchun ham eng sezgir davr hisoblanadi. Shu sababli bu davrda sifatli ta'lim bilan bir qatorda, puxta tarbiyaviy ishlar olib borilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimova M. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. Toshkent: Fan, 2020.
2. G'ofurov N. Pedagogik mahorat asoslari. Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Xodjayeva G. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini tarbiyalash usullari. Toshkent, 2021.
4. Abduqodirov A. Ta'lim va tarbiya tamoyillari. Samarqand: Ilm ziyo, 2018.
5. UNESCO. Quality Primary Education for All. Paris, 2020.
6. Vygotsky L.S. Mind in Society. Cambridge: Harvard University Press, 1978.
7. Dewey J. Experience and Education. New York: Macmillan, 1938.
8. Yusupova D. Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiya. Ilmiy maqola, 2022.
9. Nazarova O. Ta'limda innovatsion yondashuvlar. Toshkent, 2020.
10. Rasulova M. Didaktika asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.

